

2024

**UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA
ARTE VIZUALE**

**ARTĂ ȘI RESTAURARE
CERCETAREA ȘI VALORIFICAREA
PATRIMONIULUI CULTURAL ICONOGRAFIC**

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE

CANDIDAT:

Ionescu Alina Geanina, Conf. univ. dr.;
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

2024

Teza de abilitare

Artă și Restaurare

Cercetarea și valorificarea patrimoniului cultural iconografic

Rezumat

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Facultatea de Științe Socio-Umane

Conf. univ. dr. Alina Geanina Ionescu

De la susținerea doctoratului științific în anul 2008, cu titlul „Cultul icoanei în iconografia bizantină din perspectivă istorică. Stilul bizantin reflectat în icoanele de secol XVIII-XIX din colecțiile sibiene”, finalizat cu distincția „CUM LAUDE”, am pus bazele unei construcții solide în domeniul Artelor vizuale, bazată pe cercetarea, investigarea, atribuirea, restaurarea, conservarea și valorificarea patrimoniului cultural iconografic. Am studiat și analizat un număr apreciabil de icoane pe lemn și pe sticlă de secol XVIII-XIX din colecțiile Muzeului ASTRA, Muzeului Național Brukenthal, Arhiepiscopiei Sibiului.

Voi detalia principalele direcții de cercetare, în calitate de expert în domeniul „Restaurare pictură tempera pe panou și icoane pe sticlă” și în calitate de artist plastic, licențiat în Arte, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România.

Imaginea de ansamblu a parcursului meu artistic însumează cercetări personale în domeniul restaurării picturii tempera pe panou și a icoanelor pe sticlă, obiectelor de cult peste care trecerea timpului și-a pus amprenta degradărilor fizice, chimice și biologice. De asemenea, am organizat evenimente expoziționale și am participat la numeroase expoziții de artă plastică.

Abordarea științifică și sistematică - descrierea din punct de vedere iconografic și estetic, investigațiile științifice efectuate (fizice, chimice, biologice), interpretarea imaginilor radiografice, cunoașterea și descrierea tehnicii de execuție, atribuirea și/sau încadrarea într-o anumită perioadă istorică, descrierea stării de conservare cu menționarea intervențiilor ulterioare (acolo unde a fost cazul), stabilirea diagnosticului, efectuarea testelor premergătoare operațiilor de restaurare (teste de consolidare și curățire), enunțarea propunerilor de restaurare, descrierea operațiilor de restaurare (tratamentul propriu-zis, inclusiv integrarea cromatică și vernisarea) și recomandările privind modul de conservare - demonstrează că domeniile de cercetare se întrepătrund, reprezentând garanția stabilirii unui diagnostic corect și aplicarea unui tratament adecvat, în funcție de problematica de restaurare a bunurilor culturale.

În **Partea I** a tezei de abilitare, am prezentat realizările științifice interdisciplinare, profesionale și academice. Am întreprins cercetări privind rolul investigațiilor fizice în domeniul restaurării patrimoniului și am restaurat un număr mare de piese, intervențiile clasificându-le, în funcție de problematica de restaurare, în intervenții de conservare preventivă, conservare curativă sau restaurare.

Vasile Florea, în prefața cărții „Icoane pe lemn. Icoane pe sticlă • Cercetare-Restaurare-Valorificare”, apărută la Editura „ASTRA Museum” Sibiu, în anul 2014, scria: „[...] autoarea [...] și-a propus și a izbutit să abordeze [...] pe solide baze teoretice întreaga problematică a restaurării, conservării și valorificării icoanelor ca gen artistic văzut în toată specificitatea sa de sorginte bizantină sub aspectul compoziției, al perspectivei, desenului și cromaticii. [...] Și, cum stăpânește în mod suveran întregul arsenal al mijloacelor tehnice din domeniile radiografiei, analizei chimice a pigmentilor, grundurilor, lianților, vernis-urilor etc., autoarei nu i-a fost greu să pună adesea diagnosticul exact pentru ca apoi să aplice soluțiile adecvate în intervențiile menite să însănătoșească operele în suferință”.

Menționez câteva proiecte de restaurare notabile la care am participat: Administrația Prezidențială - Muzeul Național Cotroceni; „Museikon. Un nou muzeu al icoanei revitalizează o clădire monument istoric restaurată în Alba Iulia”; Academia Română - Casa Memorială „George Călinescu”.

Un caz aparte este proiectul de restaurare pictură pe lemn din interiorul bisericii din satul Vința, comuna Lupșa, județul Alba. Pictura din interiorul bisericii, realizată în perioada 1819 - 1821, poartă amprenta lui Simion Silaghi-Sălăjeanu. Iminente scufundare a monumentului a justificat decizia de strămutare a bisericii într-un muzeu, pentru a nu avea aceeași soartă ca a bisericii din satul Geamăna, județul Alba, aflată acum sub ape. Bolta bisericii, peretele de nord, peretele de sud, iconostasul din naos, peretele despărțitor dintre naos și pronaos precum și tavanul din pronaos (100 m² de pictură pe lemn) au beneficiat de intervenții de restaurare sub coordonarea mea în cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu și sunt astăzi valorificate prin repunerea lor în interiorul bisericii strămutate și reconstruite în Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului.

În calitate de conf. univ. dr. în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu și director de specialitate al Centrului ASTRA pentru Patrimoniu - Muzeul ASTRA Sibiu, folosesc în procesul de predare-învățare metode moderne de instruire.

Workshop-urile de restaurare, cu participare națională și internațională, coordonate și organizate timp de șapte ediții în cadrul Centrului ASTRA pentru Patrimoniu, au avut ca scop, pe lângă schimbul de experiență între specialiști și implicarea studenților și masteranzilor Universității „Lucian Blaga” și ai altor universități din țară în redarea stării de sănătate a unor piese din patrimoniul Muzeului ASTRA. Numărul mare de lucrări de licență și de disertație pe care le-am coordonat îmi confirmă faptul că știința restaurării și conservării patrimoniului are o importanță majoră în procesul de salvare și conservare a patrimoniului.

În **Partea a II-a** a lucrării, *Dezvoltarea carierei profesionale și planuri de evoluție*, am prezentat rezultatele activității științifice, după susținerea tezei de doctorat, concretizate în cărți și capitole în cărți (6), lucrări publicate - indexate BDI (9), lucrări în reviste și volume de conferințe (44), participări la conferințe (56), proiecte de restaurare și educaționale (10), workshop-uri (7), expoziții de restaurare (7), cataloage de restaurare (8), premii (4), proiecte artistice și curatoriale (21), cataloage de artă (12), filme de prezentare / produse audiovizuale (17), expoziții personale (18), expoziții colective (54).

Activitatea mea artistică, discursul plastic, au fost apreciate de-a lungul timpului de nume cu rezonanță în domeniul Artelor vizuale.

Criticul de artă, dr. Andrei Kertesz, anticipând parcursul meu artistic, afirma „[...] Departe de estetismul ușor desuet, frecvent în arta feminină, Geanina intervine cu o nebănuită forță, distorsionând banalul. [...] La dramatismul lucrărilor Geaninei contribuie și monumentalitatea aproape sculpturală a imaginilor ei și gama cromatică restrânsă. Nervozitatea și frenezia vin să sublinieze nebănuita forță a artistei”.

Dr. Matei Stârcea-Crăciun, cercetător științific la Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer” al Academiei Române, menționa la vernisajul expoziției personale ce a avut loc în anul 2018 în Sala de expoziție *Theodor Pallady*: „Doamna Geanina Ionescu operează asupra noastră un exercițiu de introspecție [...]. Ni se oferă în fapt o inițiere în ceea ce înseamnă limbajele obiectuale. Sunt enorm de multe aceste limbaje, iar provocarea are drept scop să ne reveleze obiectul în ipostaza de purtător de limbaje. [...] Vom ajunge curând să înțelegem cum obiectul vorbește despre oameni, câteodată mai bine decât o putem face noi înșine”.

Prin proiectul expozițional *Saloanele ASTREI*, organizat în spații mai puțin convenționale timp de opt ediții (Casa Artelor, Fabrica de Cultură - Sala Faust, Centrul ASTRA pentru Patrimoniu), în calitate de coordonator și curator, am reunit în Sibiu atât artiști consacrați cât și tineri artiști ce vorbesc despre tendințele și orientările creației plastice contemporane.

Contribuția personală în domeniul cercetării interdisciplinare este confirmată de finalizarea unor ample proiecte artistice, proiecte de cercetare și restaurare, demonstrând capacitatea de a coordona echipe de lucru, studenți, masteranzi și doctoranzi.

Referitor la planul de dezvoltare a carierei doresc să valorific cunoștințele și competențele dobândite în activitatea de cercetare, să extind realizările profesionale și artistice și să le transmit tinerilor curajul de a explora, de a cerceta și de a se forma în domeniul Artelor vizuale.

Partea a III-a reunește principalele referințe științifice personale și bibliografie selectivă asociată conținutului științific în domeniul Artelor vizuale.